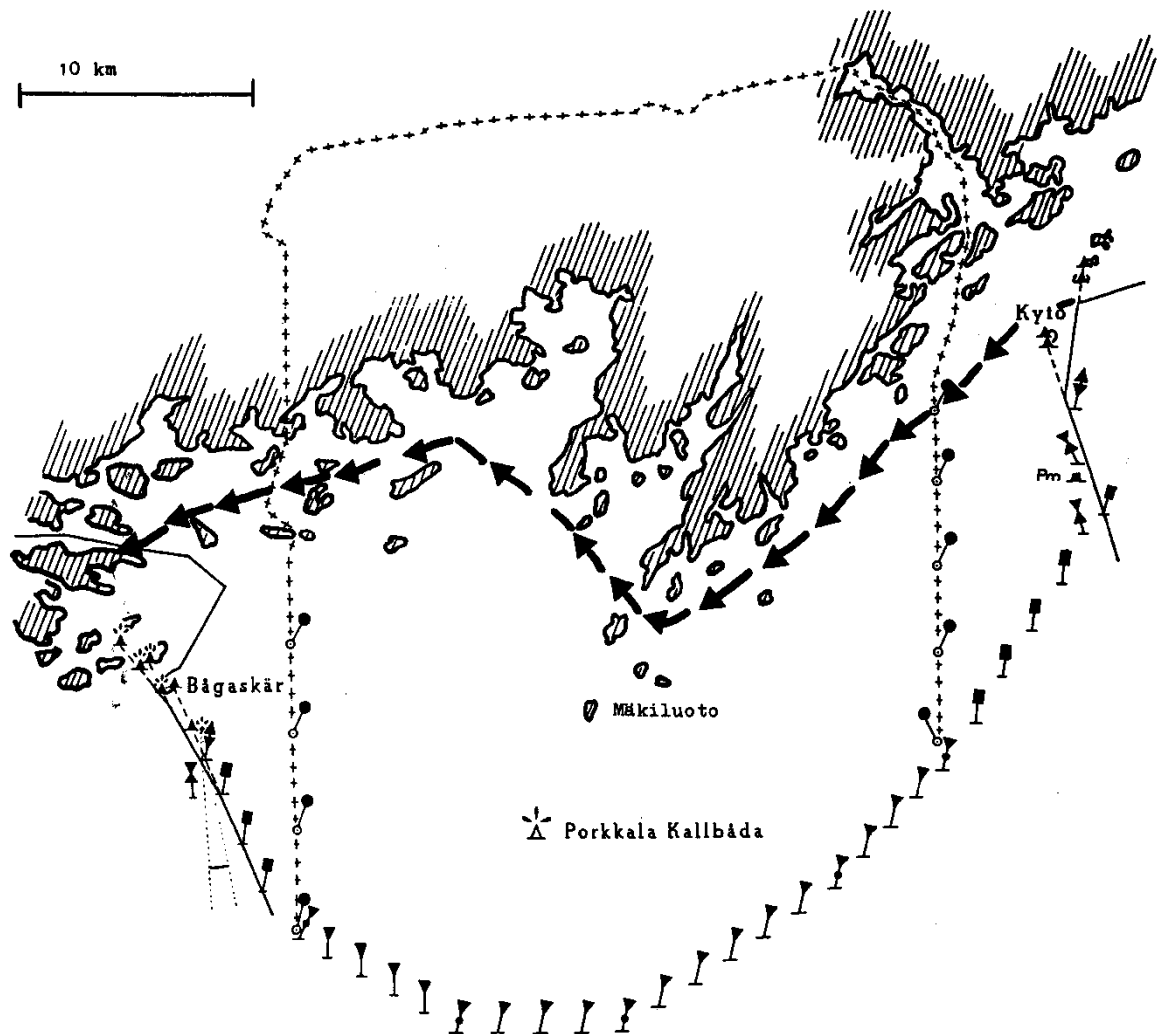

PORKKALA

ΠΟΡΚΑΛΑ

PORKKALA

1944 – 1956

PORKKALAN VUOKRAKAUSI

Moskovassa 19.9.1944 solmitulla Väliirauhan-sopimuksella ns. Porkkalan alue vuokrattiin Neuvostoliitolle sotilaalliseksi tukikohdaksi 50 vuodeksi. Vuokrattu alue oli laajuudeltaan n.1 000 km² ja siihen kuului suuri osa Kirkkonummen kunnasta, osa Siuntiota, lähes koko Degerbyn kunta ja pieniä osia Inkoosta ja Espoosta.

Kymmenen päivän aikana alueelta evakuoitiin 7 272 asukasta, yli 8 000 kotieläintä, koko peruna- ja viljasato sekä osa heinäsadosta. Evakuointityöhön osallistui n. 20 000 henkeä, sotilaita, lottia ja vapaaehtoisia. Puomit alueelle johtavilla teillä sulkeutuivat 28.9.1944.

Porkkalan alueelta evakuoitujen etuja puolustamaan perustettiin Porkkalan Liitto. Se ajoi Porkkalasta evakuoitujen asiaa sekä korvauskysymyksissä että maanhankinta-asioissa. Myöhemmin sillä oli tärkeä roolinsa, kun alue palautettiin ja evakuoidut joutuivat kamppailemaan omistusoikeuksista.

PORKKALAN MERISOTILAALLINEN TUKIKOHTA

Porkkalan alue vuokrattiin Neuvostoliitolle merisotilaalliseksi tukikohdaksi. Suomenlahden kapeimman kohdan puolustus oli sen päätehtävä. Tukikohdan sijainti aivan Suomen pääkaupungin vieressä herätti suurta levottomuutta.

Tukikohdan sydän oli Upinniemen sijoitettu sotasatama. Hallinnollinen keskuspaikka oli Kirkkonummen keskustassa. Alueella asui vuokrakauden aikana arvioiden mukaan 20-30 000 ihmistä. Sotilaiden lisäksi alueella asui todennäköisesti lähes 10 000 siviiliä (Huom! Kirkkonummen nykyinen asukasluku on yli. 39 000).

Alueelle rakennettiin sotasataman lisäksi runsaasti erilaisia linnoituslaitteita sekä saaristoon, rajan läheisyyteen, että suurimpien peltoaukeiden reunoille. Majoitus- ja kasarmi-alueita huoltorakennuksineen oli mm. Porkkalan kylässä, Biskopsbölessä, Upinniemessä ja Degerbyn Malmassa. Lentokenntä sijaitsi Friggesbyssä. Vuokrakauden aikana Kelasta rakennettiin pistoraide Bätvikiin, jonne oli tehty satama. Alueen halki tehtiin kivetty tykkitie Pikkalasta Biskopsböleen, ns. Kabanovintie. Siihen liittyen toteutettiin myös Värnäs silta. Silta purettiin 2009-2010.

Porkkalan tukikohta oli ainakin huollollisesti laivaston esikunnan alainen. Tukikohdan ensimmäinen komentaja oli Neuvoston sankari vara-amiraali Neon Vasiljevitch Antonov. Viimeisenä komentajana toimi kenraaliluutnantti Sergei Kabanov.

RAJAN VARTIOINTI

Porkkalan vuokra-alueen rajat vedettiin kartalle viivoittimella piittaamatta maastosta tai tilusrajoista. Alueen sulkeuduttua ryhmitettiin sen ympärille puolustukseen ja vartiointiin joukko-osastoja, jotka tulivat Viipurinlahdelta. Merialueen vartiointista huolehti rannikkotykkistö. Myöhemmin syksyllä vartiointi siirrettiin vakituisille raja-vartiojoukoille. Vuonna 1947 Porkkalan rajan vartiointista vastaavan pataljoonan nimi muutettiin Porkkalan Rajavartiostoksi. Porkkalan Rajavartiosto lakkautettiin vuokra-alueen palautuksen jälkeen.

PALAUTUS

Syksyllä 1955 tapahtui yllättävä käänne Porkkalan vuokra-alueen vaiheissa. Suurvaltopoliittisen tilanteen muuttuminen, Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden kehitys ja Porkkalan tukikohdan meristrategisen merkityksen väheneminen mahdollistivat neuvottelut, joiden tuloksena ilmoitettiin Porkkalan palautuksesta. 17.9.1955 lehdistö kirjoitti uutisesta kokosivun otsikoin. Moskovan väliirauhasopimuksen allekirjoituksen 11-vuotispäivänä julkaistiin virallinen kommuniquee alueen palautuksesta. Palautussopimus käsiteltiin pikaisesti eduskunnassa ja ratifiointiasiakirjat vaihdettiin 28. lokakuuta.

Sopimuksen mukaan Neuvostoliiton tuli vetää joukkonsa alueelta kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen ratifioimisesta. Lopulta neuvostoviranomaiset määräisivät palautuspäiväksi 26.1. Kun palautukseen liittyvät loppu-asiakirjat oli allekirjoitettu, avautuivat rajapuomit alueelle johtavilla pääteillä klo 15. Aura-autot ajoivat sotilassaattueiden edellä avaten päätiet. Myös lehtimiehet kiihuhtivat alueelle.

Porkkalan alueen palautukseen liittyi siviilien kannalta useita epävarmuuden vaiheita. Omistusoikeuskysymyksistä kehittyi suuri periaatteellinen kiistakysymys: kuuluiko alue valtiolle vai alueelta evakuoituille? Kesällä 1956 päädyttiin lopputulokseen, jonka mukaan omistusoikeudet palautettiin porkkalanlaisille ja valtion tarpeet täytettiin pakkolunastuksella korvausta vastaan. Valtion evakuoinnin takia maksamien korvausten takaisinmaksussa noudatettiin erityisiä korotuskertoimia.

Porkkalan alue oli muuttunut rajusti vuokrakauden aikana. Se oli elänyt omaa elämäänsä erillään Suomen kehityksestä. Jälleenrakennus pulan vaivaamassa maassa vaati uudisraivaajahenkeä. Läheskään kaikki evakuoidut eivät halunneet tai voineet palata kotisijoilleen. Alueen väestörakenne muuttui nopeasti. Vuokrakauden seurauksena pieni Degerbyn kunta pyyhittiin kokonaan kartalta ja liitettiin Inkooseen. Vuokrakauden vaikutukset ovat nähtävissä myös seudun maastossa: vuokrakauden jäljiltä autioksi jääneitä rakennuksia on edelleen pystyssä ja monet kasvillisuuden peittämät kummut kätkevät sisäänsä tuhottuja bunkkereita ja muita linnoitusrakenteita.

PORKALA ARRENDETID

Enligt det preliminära fredsfördraget som ingicks i Moskva 19.9.1944 arrenderades det s.k. Porkalaområdet ut till Sovjetunionen som militärbas på 50 år. Området omfattade ca 1000 km² och dit hörde en stor del av Kyrkslätt, en del av Sjundeå, nästan hela Degerby och små delar av Ingå och Esbo.

På tio dagar evakuerades 7272 invånare, över 8000 husdjur, hela potatis- och sädesskörden samt en del av höskörden. Ca 20.000 personer deltog i evakueringsarbetet, soldater, lottor och frivilliga. Bommarna på vägarna till området sänktes 28.9.1944.

För att tillvarata de från Porkalaområdet evakuerades intressen, grundades Porkalaförbundet som förde de evakuerades talan både i ersättningsfrågor och markförvärsärenden. Senare hade förbundet en viktig roll, då området återbördades och de evakuerade var tvungna att kämpa för sin äganderätt.

PORKALA MARINBAS

Porkalaområdet arrenderades till Sovjetunionen för att användas som marinbas. Dess huvuduppgift var att försvara Finska vikens smalaste ställe. Basens läge alldeles intill Finlands huvudstad väckte stor oro.

Basens hjärta var krigshamnen i Obbnäs. Det administrativa centret var i Kyrkslättens centrum. På området bodde det under arrendetiden uppskattningsvis 20.000-30.000 människor, utöver militärerna sannolikt nästan 10.000 civila (Obs! Kyrkslättens nuvarande invånartal är över 39 000).

På området byggdes det utöver krigshamnen rikligt med olika slags befästningsverk både i skärgården, i närheten av gränsen samt invid de största åkerslätterna. Inkvartering och kasernområden med servicebyggnader fanns det bl.a. i Porkala by, Biskopsböle, Obbnäs och Malm i Degerby. Ett flygfält fanns i Friggesby.

Under arrendetiden byggdes det ett stickspår från Käla till Båtvik, där det hade anlagts en hamn. Genom området byggdes det en stenlagd kanonväg från Pickala till Biskopsböle, den s.k. Kabanovvägen. I anslutning till den byggdes också Vårnäs bro. Vårnäs bro revs 2009-2010.

Porkalabasen var åtminstone vad underhållet beträffar underställd marinstaben. Den första kommandören var Sovjethjälten, viceamiral Neon Vasiljevitsh Antonov. Den sista kommandören var generallöjtnant Sergei Kabanov.

GRÄNSBEVAKNING

Arrendeområdets gränser drogs upp på kartan med linjal utan hänsyn till terräng eller ägo- eller ägogränser. Då området avstängdes grupperades för försvar och bevakning trupper, som transporterades från Viborgska viken till Porkala. Kustartilleriet hade hand om bevakningen av havsområdet. Senare på hösten överfördes bevakningen på reguljära gränsbevakningstrupper. År 1947 ändrades namnet på bataljonen som svarade för bevakningen av Porkalas gräns till Porkala Gränsbevakning. Den upplöstes sedan arrendeområdet hade återbördats.

PORKALAOMRÅDET ÅTERBÖRDAS

Hösten 1955 inträffade en överraskande förändring beträffande Porkala arrendeområde. Den storpolitiska situationen förändrades, förhållandet mellan Finland och Sovjetunionen utvecklades och den strategiska betydelsen av Porkalabasen minskade. Alla dessa förändringar möjliggjorde förhandlingar, vilka utmynnade i meddelandet att Porkalaområdet återbördas. Pressen offentliggjorde nyheten 17.9.1955 med helsidesrubriker. På 11-årsdagen av undertecknandet av det preliminära fredsfördraget i Moskva offentliggjordes en officiell kommuniké om återlämnandet av området. Avtalet härom behandlades snabbt i riksdagen och ratifikationsurkunderna utväxlades den 28 oktober.

Enligt avtalet skulle Sovjetunionen dra bort sina styrkor från området inom tre månader efter att avtalet ratificerats. Slutligen förordnade de sovjetiska myndigheterna, att återbördandet sker 26.1. Då de slutliga urkunderna i anslutning till återbördandet hade undertecknats, lyftes gränsbommarna på huvudvägarna till området kl. 15. Plogbilarna körde före militärkonvojerna och öppnade huvudvägarna. Området lockade också många journalister.

Civilbefolkningen stod inför många osäkerhetsmoment i anslutning till återbördandet av Porkalaområdet. Äganderättsfrågorna utvecklade sig till ett stort principiellt tvisteämne: tillhörde området staten eller de från området evakuerade? Sommaren 1956 gjordes slutligen ett beslut, att Porkalaborna återfick sin äganderätt och statens behov tillgodosågs genom tvångsinlösnings mot ersättning. Vid återbetalningen av de ersättningar staten erlagt på grund av evakueringen iaktogs speciella förhöjningskoefficienter.

Porkalaområdet hade förändrats radikalt under arrendetiden. Det hade levtt sitt eget liv, åtskilt från utvecklingen i Finland. Återuppbyggnaden i landet, som led brist på det mesta, krävde nybyggaranda. Det var inte alla evakuerade som ville eller kunde komma tillbaka till sin gamla hemort. Befolkningsstrukturen på området förändrades snabbt. Som en följd av arrendetiden ströks lilla Degerby kommun helt från kartan och anslöts till Ingå. Verkningarna från arrendetiden syns också i terrängen: det står fortfarande kvar en del hus som blivit öde, och många växtäckta kullar döljer förstörda bunkrar och andra befästningskonstruktioner.

- 1 PORTINPYLVÄÄT KORKKULLASTA**
Korkkulla toimi todennäköisesti jonkinlaisena agitaatiopisteenä. Portinpylväiden lisäksi sieltä on löytynyt erilaisia kylttejä.
Lahj. Christer Pihström
- GRINDSTOLPAR FRÅN KORKKULLA**
Korkkulla fungerade sannolikt såsom ett agitationsställe. Förutom grindstolpar har olika slags skyltar hittats på gården.
Don.Christer Pihström
- 2 PIENOISTALO JA -KANUUNA LILL-HONSKAKSEN METSÄSTÄ**
Palautuksen jälkeen Tor Dannbäck löysi Lill-Honskaksen metsästä puisen pienoiskylän taloineen ja tuulimyllyineen. Lähistöllä oli myös ampumarata, jossa oli ihmishahmoja maalitauluina.
- MINIATYRHUS OCH - KANON FRÅN SKOGEN PÅ LILL-HONSKAS**
Efter återlämnandet hittade Tor Dannbäck i skogen på Lill-Honskas en miniatyrby med hus och väderkvarn. I närheten fanns också en skjutbana med människofigurer som måltavla.
- 3 MIINA**
Saaristosta löytynyt, räjähtänyt merimiina.
- MINA**
En sprängd havsmiina, funnen i skärgården.
- 4 KESKUSSTADION**
Kirkkonummen keskustassa oli varuskunnan keskusstadion. Alueella sijaitsee nykyään ns. Venäläinen kenttä ja keskusurheilupuisto.
- CENTRALSTADION**
Marinbasens centralstadion var belägen i Kyrkslätt kyrkby. På dess plats är den s. k. ryska planen eller centralidrottsparken belägen.
- 5 VSFNT:N KORKEIMMAN NEUVOSTON VAALIPÄIVÄ
KAIKKI ÄANESTÄMÄÄN!**
Kyltti Korkkullasta.
Lahj. Christer Pihström
- VALDAG FÖR RSFSR:S HÖGSTA SOVJET
ALLA MED OCH RÖSTA!**
Skylt från Korkkulla.
Don: Christer Pihlström
- 6 HYLÄTTY TALO**
Getberg
Valok: Jan Kaila
- ÖVERGIVET HUS**
Getberg
Foto Jan Kaila
- 7 KIRKKONUMMEN ASEMA 1956**
Kirkkonummen aseman luo oli rakennettu kookas puinen portti.
Portin teksti: Porkkalanniemen sotilasrautatien Kirkkonummen asema
Valok: Rautatiemuseo
- KYRKSLÄTTS STATION 1956**
Vid Kyrkslätt station hade byggts en stor port av trä.
Text på porten: Kyrkslätt station för Porkalauddens militärjärnväg
Foto: Järnvägmuseet
- 8 RAJAJÄÄKÄRI**
Värvätty suomalainen rajajääkäri kesäunivormussa. Porkkalan alueen rajojen vartioinnista Suomen puolella huolehtivat rajavartiojoukot.
Laina: Sotamuseo
- GRÄNSJÄGARE**
En värvad finsk gränsjägare i sommaruniform. På finska sidan svarade gränsbevakningstrupper för bevakningen av Porkalaområdets gränser.
Lån: Krigsmuseet
- 9 EVAKUOINTIKÄSKY
EVAKUOINTIA SAARISTOSSA
VENÄJÄNKIELINEN LUUKKAAN
EVANKELIUMI**
- EVAKUERINGSORDER
EVAKUERING I SKÄRGÅRDEN
LUKAS EVANGELIUM PÅ RYSKA**
- 10 EVAKUOINTI, NISSNIKU, MASALA**
Hans Lönnberg valokuvasi kotinsa, Nissnikun tilan evakuoinnin Masalassa syyskuussa 1944.
- EVAKUERING, NISSNIKU, MASABY**
Hans Lönnberg fotograferade i september 1944 evakueringen av sitt hem, Nissniku gård i Masaby.
- 11 KIRKKONUMMEN KIRKKO, SYYSKUU 1944**
Ennen lähtöään kotiseudulta Hans Lönnberg kuvasi Kirkkonummen kirkon laakson toisella puolella sijaitsevalta Jolkbyn mäeltä.
Valokuva Hans Lönnberg
- KYRKSLÄTTS KYRKA, SEPTEMBER 1944**
Hans Lönnberg fotograferade Kyrkslätt kyrka från Jolkbyberget på andra sidan av dalen innan han lämnade sin hemort.
Foto Hans Lönnberg
- 12 EVAKUOINTIASIAKIRJOJA, RAGVALDS**
Ragvaldsin tila kuului evakuoituun alueeseen. Korvausten saaminen ja uudelleenasetus vaati melkoisen paperisodan, joka kesti useita vuosia. Ragvaldisin museon arkisto
- EVAKUERINGSdokument, RAGVALDS**
Ragvalds gård hörde till det evakuerade området. Erhållande av ersättningar och nykolonisering krävde ett ansevärt papperskrig som tog flera år. Ragvalds museiarkiv

- 13 PORKKALAN VUOKRA-ALUEEN RAJAT**
Inkoon entisen kunnantalon remontin yhteydessä käskettiin ullakolla olevat tavarat toimittamaan kaatopaikalle. Rakennustöissä ollut Leo Baarman löysi roskien joukosta vuokra-alueen kartat ja otti ne talteen.
Lahj. Leo Baarman

GRÄNSLINJERNA FÖR PORKALA ARRENDEOMRÅDE

I samband med reparationen av före detta Ingå kommunalgård, skulle allt skräp föras till avstjälningsplatsen. I skräphögen fann Leo Baarman, som deltog i reparationsarbetet, kartor över arrendeområdet och tog vara på dem.
Don. Leo Baarman

- 14 JUNA LÄHDÖSSÄ "PORKKALAN TUNNELIIN"**
Vuodesta 1947 alkaen neuvostoviranomaiset sallivat junien kauttakulkuliikenteen vuokra-alueen halki. Kaukalahden asemalla eteen laitettiin neuvostoliittolainen veturi ja ikkunat peitettiin teräsluukuilla.
Valok: Rautatiemuseo

TÅGET UTRUSTAS FÖR "PORKALA-TUNNELN"

Från och med 1947 tillät sovjetmyndigheterna transitotrafik genom arrendeområdet. Vid Köklax station föreseddes vagnarna med fönsterluckor och sovjetiska lok.
Foto: Järnvägmuseet

- 15 RAJAVYÖHYKKEEN KYLTTI NYKULLASSA**
Valokuva: Margareta Segersven

GRÄNZONENS SKYLTT I NYKULLA

Foto: Margareta Segersven

- 16 ÄÄNESTYSALUE N:O 92**
Kyltti Korkkullasta:
"VSFNT:n Korkeimman neuvoston vaalien Leningradin kaupungin Zhdanovin vaalipiirin n:o 80 äänestysalue n:o 92"
Lahj. Christer Pihlström

RÖSTNINGSOMRÅDE NR 92

Skytt i Korkkulla:
"Val av Högsta sovjeten i RSFRS, valdistriktet Zhdanov nr 80 i staden Leningrad, röstningsområde nr 92"

- 17 STALIN, INKOON BRASIKSESTA LÖYDETTY PAINOKUVA**
Om. Bjarne Bäckström

STALIN, TRYCKBILD FRÅN BRASIS, INGÅ

Äg. Bjarne Bäckström

- 18 VIRVELI STRÖMSBYSTÄ**
Om. Bertil Sjöholm

LAPSEN PIIRROS FINNSBACKASTA

Viveca Lahti löysi piirroksen talon korjauksen yhteydessä.

SVIRVEL FRÅN STRÖMSBY

Äg. Bertil Sjöholm

BARNRITNING FRÅN FINNSBACKA

Viveca Lahti hittade ritningen vid husreparation

- 19 YKSITYISHENKILÖIDEN KERÄÄMIÄ VUOKRAKAUDEN ESINEITÄ**

Osa 1

Esineitä yksityiskokoelmista

AV PRIVATPERSONER UPPSAMLADE FÖREMÅL FRÅN PARENTESTIDEN

Del 1

Föremål från privatsamlingar

Esineitä ovat lainanneet tai lahjoittaneet:

Föremålen har lånats eller donerats av:

Hans Lindström

Fredrik Åberg

Ulf Ekman

Leif Lemström

Frank Nylund

Leif Sjöholm

Viveca Lahti

Christer Pihlström

Kyrkslätts Hembygdsförening

Gumbacka gård

Gunnel Gottberg

- 20 VALOKUVAAJA: TUNTEMATON VENÄLÄINEN SOTILAS**

Osa 1

Kuvat on vedostettu kahdelta venäläisten lähdön jälkeen löytyneeltä filmiltä. Toisen filmeistä löysi Margareta Segersven sisaruksineen Sjundbystä ja toisen Bjarne Bäckman Brasiksen tilalta Inkoosta.

FOTOGRAF: OKÄND RYSK SODAT

Del 1

Serien har kopierats från två filmer som ryssarna glömt kvar i Porkala. Den ena hittades av Margareta Segersven och hennes syskon på Sjundbys gård, och den andra hittade Bjarne Bäckman i en sophög på Brasis gård, Ingå.

- 21 NEUVOSTOLIITTOAISIA SOTILASASUJA**

Valentin S. palveli 1950-luvun alkuvuosina Porkkalan vuokra-alueella viestikersanttina Majvikin vakoilukeskuksessa.

Hänen kertomansa mukaan Majvikista kuunneltiin Helsingin radioliikennettä ja kuulusteltiin alueelle tulleita, vakoilijoiksi epäiltyjä henkilöitä.

"Kasarmi, se oli vankila", hän kertoi. "Tavalliset sotilaat tekivät töitä kolmessa vuorossa eivätkä saaneet paljoa liikkua oman kasarmialueensa ulkopuolella.

Upseerit, joilla usein oli myös perhe mukanaan, liikkivat vapaammin. Ruokavarat olivat usein tiukalla, koska kaikki tarvikkeet jouduttiin tuomaan alueelle rautateitse tai laivoilla. Majvikissa kalastettiin, kalat kuivattiin, kuivumassa olleita kaloja vartoi aseistettu vartija."

1990-luvun puolivälissä Valentin S. pääsi ensimmäistä kertaa vuokrauden jälkeen

käymään Suomessa. Hän tuli Majvikiin ja kertoi tarinansa. Hän halusi myös tuoda Porkkalan vuokrakaudesta kertovaan näyttelyyn neuvostoliittolaisia sotilasasuja. Keräilyä harrastavana henkilönä hän on pyrkinyt löytämään asuja, jotka ovat mahdollisimman samankaltaisia kuin vuokrakauden aikana käytetyt sotilasasut.

21 SOVJETISKA MILITÄRUNIFORMER

Valentin S. tjänade i början av 1950-talet på Porkala arrendeområde som signalsergeant i Majviks spionagecentral.

Enligt vad han berättat avlyssnade man i Majvik Helsingfors radiotrafik och förhörde personer som kommit in på området och som man misstänkte vara spioner.

"Kasernen, den var ett fängelse", berättade han. Vanliga soldater arbetade i tre skift och fick inte röra sig mycket utanför sitt kasernområde.

Officerarna, som ofta hade också familjen med sig, kunde röra sig friare. Det var ofta knappt om mat, eftersom alla förnödenheter måste forslas till området per järnväg eller med båt. Man fiskade i Majvik, lät fiskarna torka och då vaktade en beväpnad vakt fiskarna.

I mitten av 1990-talet kunde Valentin S. för första gången efter arrendetiden besöka Finland. Han kom till Majvik och berättade sin historia. Han ville också överlåta några sovjetiska soldatuniformer för utställningen över Porkala arrendetid. Som samlare har han försökt hitta sådana uniformer som så mycket som möjligt liknar dem som användes under arrendetiden.

22-23 KYLTTEJÄ SOTILASALUEELTA

Eri puolilla Porkkalan vuokra-alueita on löytynyt venäjänkielisiä kylttejä sekä tekstejä seinissä, puissa, kallioissa ym.

Kulvaroituis radan varrelta
Getberg., om Hans Lindström

Merkintöjä laudassa
Löytöpaikka tuntematon

Opaskyltti Medvastöstä
Lahj: Karno Mikkola

AGITPUNKT
Kyltti Korkkullasta

SKYLTAR FRÅN MILITÄROMRÅDET

På olika håll av Porkala arrendeområde har det hittats skyltar och ryska texter bl.a. på väggar, träd och berg.

Fara för skogsbrand, hittades vid järnvägen
Getberg, år. Hans Lindström

Anteckningar på plankor
Fyndställe okänt

Anvisningsskylt från Medvastö
Don: Karno Mikkola

AGITPUNKT
Skylt från Korkkulla

24 MERIKOSKEN KOMITEA UPINNIEMESSÄ

Palautussopimuksen synnyttyä asetettiin ns. Merikosken komitea. Sen tehtävänä oli valmistella takaisinmuuttoa koskeva lakiehdotus.

Merikosken komitea vierailulla Upinniemiessä kenraalimajuri Vaalan opastuksella (etualalla). Oviaukossa komitean puheenjohtaja professori Veli Merikoski.
Valok: Pressfoto

MERIKOSKI-KOMITTÉN I OBBNÄS

Efter avtalet om Porkkalaområdets återlämnande tillsattes den sk. Merikoski-kommittén. Kommittén hade som uppgift att utarbeta förslag till lagstiftning rörande återflyttningen.

Merikoski-kommittén på besök i Obbnäs med generalmajor Vaala som ciceron (främst). I dörröppningen kommittéordföranden, professor Veli Merikoski.
Foto: Pressfoto

25 PORKKALAN HALLINTOTOIMIKUNTA DEGERBYN SANKARIHAUDALLA 27.1.1956

Laki Porkkalan alueen väliaikaisesta hallinnosta säädettiin 9.12.1955. Hallintoa asetettiin hoitamaan toimikunta, jonka puheenjohtajana toimi kenraalimajuri K.O.Vaala. Hallintotoimikunnalla oli tietyin rajoituksin lääninhallituksen oikeudet.
Valok: SA-kuva

FÖRVALTNINGSKOMMISSIONEN FÖR PORKALA VID DEGERBY HJÄLTEGRAV 27.1.1956

Lagen om interimistisk förvaltning av Porkkalaområdet stiftades 9.12.1955. En kommission tillsattes för ändamålet med generalmajor K.O.Vaala som ordförande. Förvaltningskommissionen fick med vissa undantag länsstyrelsens befogenheter.
Foto: SA-bild

26 SOPIMUS PORKKALAN ALUEEN PALAUTUKSESTA ALLEKIRJOITETAAN

Huvudstadsbladets etusivu 18.9.1955. Kuvassa vasemmalta puolustusministeri Emil Skog, attasea Olli Bergman, ulkoministeri Johannes Virolainen, lähetystöneuvos Kotov, sotilasasiamies Vinogradov ja pääministeri Urho Kekkonen. Kirjoituspöydän ääressä Neuvostoliiton vt. asiainhoitaja S.T. Loguinov.
Valok: Pressfoto

AVTALET OM PORKKALAOMRÅDETS ÅTERLÄMNANDE UNDERTECKNAS

Huvudstadsbladets paradsida 18.9.1955. På bilden fr v försvarsminister Emil Skog, attaché Olli Bergman, utrikesminister Johannes Virolainen, ambassadrådet Kotov, militärattaché Vinogradov och statsminister Urho Kekkonen. Vid skrivbordet Sovjetunionens t f chargé d'affaires S.T.Loguinov.
Foto: Pressfoto

**27 KANSAINVÄLISTÄ UUTISAINEISTOA
AINEISTOA PALAUTETUSTA PORKKALASTA**

**REPORTAGE GERBER, COMET PHOTO,
ZÜRICH; LYNX, PARIS**

**INTERNATIONELLT NYHETSMATERIAL ÖVER
DET ÅTERLÄMNADE PORKKALAOMRÅDET**

28 KIVENLAHDEN SILTA 26.1.1956

Vuokra-alueen päätiet avattiin suomalaisille autosaattueille 26.1.1956. Kivenlahden sillalla suomalainen etujoukko marssi sillan yli klo 15 eversti Ali Koskimaan johdolla. Suomalaisten sotilaiden ja viranomaisten lisäksi mukana oli suuri joukko toimittajia ja valokuvaajia.
Valok: SA-kuva

STENSVIKS BRO 26.1.1956

Huvudvägarna till arrendeområdet öppnades för finska bilkolonner 26.1. Vid Stensvik bro marscherade den finska förtruppen över bron kl 15 under ledning av överste Ali Koskimaa. Förutom soldater och myndigheter ingick i kolonnen ett stort antal pressbilar fullpackade med journalister och fotografer.
Foto: Sa-bild

29 RAJAPUOMILLA 1956

Valok. Milja Mörsky

VID GRÄNSBOMMEN 1956

Foto: Milja Mörsky

30 "RAFUN" LEIKEKIRJAT

"Rafun" huvilapalsta oli jäänyt Porkkalan vuokra-alueelle. Hän työskenteli lehden kirjapainossa Helsingissä. Saatuaan uutisen alueen palautuksesta hän alkoi kerätä asiaan liittyviä uutisia ja muita lehtileikkeitä. Hän satoi lehtileikkeet kahdeksi isoksi leikekirjaksi: toinen on suomenkielinen, toinen ruotsinkielinen. Leikekirjat antavat kiinnostavan ajankuvan Porkkalan tilanteen etenemisestä 1950-luvun lopulla.

"RAFUS" URKLIPPSBÖCKER

"Rafus" sommarstugetomt blev på Porkkala arrendeområde. Han arbetade på ett tidningstryckeri i Helsingfors. Efter att ha fått nyheten om återbördandet av området började han samla nyheter och andra tidningsurklipp om saken. Han band tidningsurklipp till två stora urklippsböcker: den ena på finska och den andra på svenska. Urklippsböckerna ger en intressant tidsbild av hur läget i Porkkala framskred under slutet av 1950-talet.

31 KIRKKONUMMEN ASEMARAKENNUS 1956

Valok: SA-kuva

KYRKSLÄTTS STATIONSBYGGNAD 1956

Foto: SA-bild

MAASTOKOHTEIDEN INVENTOINTI

Kirkkonummen maaston kätkeytyy vielä paljon Porkkalan vuokrakauden aikana rakennettuja betonisia bunkkereita ja muita sotilasteknisiä rakenteita todisteena ajasta, jolloin alue oli osa Neuvostoliittoa.

Auta meitä kartoittamaan vuokrakauden jäänteitä!

Tietoa bunkkereista ja muista maastossa olevista kohteista tarvitaan sekä Porkkalan vuokrakauden tutkimukseen että tulevan rakentamisen suunnitteluun.

Kerro meille tutkimusta ja suunnittelua varten tietosi Kirkkonummen alueen bunkkereista tai muista vuokrakauden jäänteistä

**KARTTAA TÄYDENNETÄÄN
JATKUVASTI KUN LÖYDETÄÄN
UUSIA KOHTEITA**

INVENTERING AV TERRÄNGOBJEKT

Terrängen i Kyrkslätt gömmer fortfarande en hel mängd betongbunkrar och andra militärtekniska konstruktioner som ett vittnesmål om tiden då området var en del av Sovjetunionen.

Hjälp oss kartlägga lämningar från arrendetiden!

Information behövs om bunkrarna och andra objekt i terrängen, både för forskning i Porkkala arrendetid och planering av det kommande byggandet.

Med tanke på forskningen och planeringen, berätta för oss om bunkrarna och andra lämningar från arrendetiden på Kyrkslätt område.

**KARTAN UPPDATERAS
KONTINUERLIGT NÄR NYA OBJEKT
HITTAS.**

YLÄKERRASSA - I ÖVRE VÅNINGEN

**YKSITYISHENKILÖIDEN KERÄÄMIÄ
VUOKRAKAUDEN ESINEITÄ**

Osa 2

Esineitä yksityiskokoelmista

Löytäjät tulkitsevat usein kaikki taloista ja maastosta löytyvät erikoiset esineet "venäläisiksi", kaikkien todellista alkuperää on vaikea selvittää.

**AV PRIVATPERSONER UPPSAMLADE
FÖREMÅL FRÅN PARENTESEN**

Del 2

Föremål från privatsamlingar

Människor tolkar ofta att alla de ovanliga föremål som de hittat i husen och terrängen är "ryska", dessa föremåls verkliga ursprung är svårt att utreda.

YLÄKERRASSA - I ÖVRE VÅNINGEN

VALOKUVAAJA: TUNTEMATON VENÄLÄINEN SOTILAS

Osa 2

Kuvat on vedostettu kahdelta venäläisten lähdön jälkeen löytyneeltä filmiltä. Toisen filmeistä löysi Margareta Segersven sisaruksineen Sjundbystä ja toisen Bjarne Bäckman Brasiksen tilalta Inkoosta.

FOTOGRAF: OKÄND RYSK SODAT

Del 2

Serien har kopierats från två filmer som ryssarna glömt kvar i Porkala. Den ena hittades av Margareta Segersven och hennes syskon på Sjundbys gård, och den andra hittade Bjarne Bäckman i en sophög på Brasis gård, Ingå.

96 VENÄLÄISTÄ ESINETTÄ

Valok: Jan Kaila

96 RYSKA FÖREMÅL

Foto: Jan Kaila

PIHARAKENNUKSESSA - I UTHUSET

VENÄLÄINEN ASUNTO

Vuokrakauden aikana Porkkalan tukikohdan alueella asui todennäköisesti lähes yhtä paljon asukkaita kuin nykyään. Varta vasten rakennettujen kasarmi- ja majoitusalueiden lisäksi aittoja, navetoita ja muita ulkorakennuksia muutettiin asunnoiksi.

Eliasvillanin ulkorakennus on muutettu vuokrakauden aikana asunnoksi. Hataran Hirsirakennuksen seinät on vuorattu pahvilla ja tapeteilla, joissa on paloja venäjänkielisistä lehdistä. Sähköt on vedetty lähistöllä kasvavien puiden kautta.

RYSK BOSTAD

Under parentesens bodde på Porkalaområdet antagligen nästan lika många invånare som nu. Utöver särskilt byggda kasern- och inkvarteringsområden ändrades också bodar, ladugårdar och andra uthus till bostäder.

Eliasvillans uthus har under arrendetiden ändrats till bostad. Den glesa stockbyggnadens väggar har fodrats med papp och tapeter med bitar av ryska tidningar. Elledningar har dragits via lämpligt belägna träd.

PIHALLA – UTE PÅ GÅRDEN

Sukellusveneverkon poiju, löytynyt Pikkalanlahden rannalta.

Boj från u-båtsnätet, hittades vid stranden av Pickalaviken.

NÄYTTelyn OVAT KOONNEET / UTSTÄLLNINGEN ÄR SAMMANSTÄLLD AV:

Jan Kaila valokuvaaja
Maaret Eloranta kulttuuritoimenjohtaja
Porkkalamuseon Ystävät - Porkkalamuseets vänner

VALOKUVASUURENNOKSET / FOTOGRAFIFÖRSTORINGAR:

Eeva Nikkonen valokuvaaja

KIITOKSET! / TACK!

Sotamuseo	Merimuseo
Varuboden	SA-kuva
Pressfoto	Rautatiemuseo
Museovirasto	Silvia Ekegren
Maj & Märta Backström	Hans Lindström
Fredrik Åberg	Ulf Ekman
Leif Lemström	Frank Nylund
Leif Sjöholm	Viveca Lahti
Christer Pihlström	Gumbacka gård
Kyrkslätts Hembygdsförening	Leo Baarman
Bjarne Bäckström	Margareta Segersven
Bertil Sjöholm	Olof Snellman
Karno Mikkola	Valentin Smirnov
Ja kaikki muut /	Samt alla andra!

Kirkkonummen kunta - Kulttuuripalvelut
Kyrkslätts kommun – Kulturtjänster
PI 20
02401
KIRKKONUMMI
09 - 29671

kulttuuri@kirkkonummi.fi
www.kirkkonummi.fi
www.kyrkslatt.fi